

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N IACH A GOFAL CYMDEITHASOL

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 4 Hydref, 2022.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd J.E. Charles (Cadeirydd); Y Cynghorydd N.C. Thomas (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr G.M. Ball, C.M. Cowpe, R. Fisher, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson, J.M. Norman, H.M. Payne a C. Stallard.

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles),

288 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

289 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gyngorwyr C.A. Cave ac A.M. Collins.

290 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Medi, 2022 fel cofnod cywir.

291 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau.

292 HUNANASESIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYNGOR BRO MORGANNWG 2021/22 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 8 Medi, fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau, y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – NODI cyfeirnod y Cabinet a'r Adroddiad Hunanasesu Blynyddol Drafft Cyngor Bro Morgannwg atodedig.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad i asesu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor o ran cyflawni ymrwymadau ei Gynllun Cyflawni Blynyddol ar gyfer 2021/22 fel y'i haliniwyd ag Amcanion Llesiant y Cynllun Corfforaethol yn unol ag adran 114 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 .

293 MONITRO REFENIW AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL I 31 AWST, 2022 (CGC) –

Dywedodd Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg y byddai'r sefyllfa refeniw gyffredinol y Cyngor ar gyfer 2022/23 yn parhau'n heriol i'r Cyngor yn weithredol ac yn ariannol oherwydd goblygiadau parhaus pandemig COVID-19 a'r argyfwng Costau Byw. Roedd cronfa wrth gefn gyffredinol ar gyfer ymateb i Covid gwerth £1.249m wedi'i sefydlu yn ystod 2021/22 i helpu i ymateb i rai o'r pwysau hynny yn 2022/23.

Ar hyn o bryd, roedd sefyllfa gyffredinol gytbwys gyda'r pwysau'n cael eu bodloni o danwariant ar y Gyllideb Bolisi a rhywfaint o dynnu arian wrth gefn gwasanaethau. Roedd targed effeithlonrwydd o £500k wedi'i bennu ar gyfer y flwyddyn ac roedd gwasanaethau wrthi'n gweithio i fwrw eu targedau. Roedd rhai materion o hyd mewn perthynas â thargedau arbedion nas bwriwyd o flynyddoedd blaenorol. Roedd amrywiadau anffafriol yn cael eu rhagamcanu ar gyfer rhai gwasanaethau yn y flwyddyn ariannol bresennol a byddai angen defnyddio cronfeydd wrth gefn i ddatrys y materion hynny yn y byrdymor.

Roedd pwysau a ddaeth i'r amlwg yn ystod 2022/23 yn ymwneud â thaliadau sefydlog ynni, y cynnig dyfarniad cyflog diweddar, chwyddiant cyffredinol yn enwedig mewn meysydd fel trafnidiaeth ysgol a chostau byw a phwysau staffio. Roedd chwyddiant a phwysau galw yn cael eu profi ar draws gwasanaethau a byddai angen eu monitro'n ofalus yn ystod y flwyddyn ariannol. Roedd paragraffau 2.16- 2.21 o'r adroddiad yn nodi'r pwysau allweddol sy'n benodol i'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol a Gwasanaethau Hamdden ym mharagraff 2.24.

Mae'r Cynigion Refeniw Terfynol wedi nodi rhaglen gyllideb ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol a ddefnyddiodd £1.437m o gronfeydd wrth gefn Gwasanaethau Cymdeithasol yn ychwanegol i helpu i gwrdd â phwysau cost y Gwasanaethau Cymdeithasol ac adeiladu capasiti yn y gwasanaeth i fynd i'r afael â mwy o angen a helpu i ddatblygu'r adnoddau staffio sydd eu hangen ar y gwasanaeth. Cynigiwyd bod y cyllidebau'n cael eu halinio o'r newydd i adlewyrchu'r bwriad o dynnu'r gronfa Gwasanaethau Cymdeithasol fel rhan o'r cynllun.

Roedd yn gynnwys yn y flwyddyn ariannol; fodd bynnag, rhagwelwyd y gallai Gwasanaethau Cymdeithasol orwario £1.35m. Roedd tua £600k o'r amcangyfrif o orwario oherwydd y cynnig gwell am ddyfarniadau cyflog, a fyddai'n cael ei ariannu o amrywiant ffafriol disgwylidig o fewn y gyllideb bolisi. Byddai'r £750k sy'n weddill yn cael ei ariannu gan gronfeydd wrth gefn y gwasanaethau cymdeithasol.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddog, mynegodd yr Is-gadeirydd ei bryder dros lefelau swyddi gwag staff gan gwestiynu sut roedd y Cyngor yn ymateb i leddfu'r pwysau roedd y swyddi gwag hynny yn eu rhoi ar y gweithlu presennol er mwyn cadw staff a recriwtio cynnydd.

Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol nad oedd bylchau staffio a recriwtio yn fater cyson ar draws pob maes o fewn y gyfarwyddiaeth ac felly byddai sut roedd aelodau staff yn teimlo mewn perthynas â gorchuddio swyddi heb eu llenwi yn amrywio ar sail yr amgylchiadau ar gyfer y gwasanaeth penodol. Roedd y Cyngor wedi gwneud cryn dipyn o waith i greu rolau gwahanol a recriwtio o dramor er mwyn cwrdd â gofynion mewn gwasanaethau yr effeithiwyd arnynt fwyaf gan frwydrau recriwtio, er enghraifft, swyddi gweithwyr cymdeithasol o fewn Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc. Parhaodd pwysau i fodoli, ond roedd y Cyngor mewn sefyllfa llawer gwell nag y byddai wedi bod pe na bai ymdrechion blaenorol wedi'u gwneud.

O ran Gwasanaethau Oedolion, roedd recriwtio Staff Gofal yn parhau i fod yn hynod o anodd ac roedd y disgwyliad o gyflenwi shifftiau oherwydd absenoldebau staff yn golygu y byddai staff yn y sector yn teimlo effeithiau swyddi gwag yn eithaf dwys. Roedd y cyhoedd ehangach hefyd yn teimlo effeithiau'r diffyg pecynnau gofal cartref sydd ar gael. Ymateb y Cyngor oedd sicrhau ei fod yn darparu amgylchedd gweithio cefnogol i'r holl staff a oedd yn canolbwyntio ar les unigol o dan broses oruchwylio agos-atoch.

Yna cyfeiriodd y Cynghorydd Lloyd-Selby at drafodaethau blaenorol y Pwyllgor a oedd wedi tynnu sylw at achosion o angen gofal nad oedd y Cyngor wedi gallu'i fodloni o fewn Gwasanaethau Oedolion oherwydd prinder staff gofal oedd ar gael a holodd a oedd y rhagamcanion cyllideb, fel y'i cyflwynwyd, yn ymgorffori'r cyllid sydd ei angen i fodloni'r angen/anghenion gofal a aseswyd yn flaenorol. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithredol dros Gyfrifeg y byddai gan y Cyngor orwario sylweddol fwy pe bai'n gallu darparu'r holl oriau/pecynnau gofal a nodwyd. Yn ogystal, dywedodd y Cyfarwyddwr fod y rhagamcanion diffyg presennol ar gyfer y pecynnau gofal nad oedd y Cyngor yn gallu eu darparu ar hyn o bryd yn fwy na £1m yn flynyddol.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

- (1) NODI'r sefyllfa o ran Cyllideb Refeniw 2022/23 yr Awdurdod.
- (2) NODI'r trefniadau i wneud iawn am y gorwariant sy'n dod i'r amlwg yn 2022/23, fel y nodir yn yr adroddiad.

Rheswm dros yr argymhellion

(1&2) O ystyried cynnwys yr adroddiad a'r alldro refeniw rhagamcanol ar gyfer 2022/23 yn ogystal â phwysau chwyddiant tâl a phrisiau sy'n dod i'r amlwg yn 2022/23.

294 DIWEDDARIAD BLYNYDDOL TREFNIADAU DIOGELU RHAG COLLI RHYDDID (DOLS) (CGC) –

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol dros Ddiogelu a Chanlyniadau Gwasanaeth y rhagwelwyd y bydd Trefniadau Amddiffyn Rhyddid (TARh) yn disodli'r Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid yng Nghymru a Lloegr, ym mis Ebrill 2022. Fodd bynnag, gohiriwyd y broses ymgynghori ar gyfer y Codau Ymarfer cysylltiedig ac felly ni chyflawnwyd y dyddiad gweithredu ac roedd yn dal i gael ei benderfynu gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Roedd TARh yn cynrychioli newid sylweddol i'r gyfraith yn ymwneud â gofal a thriniaeth pobl dros 16 oed nad oedd ganddynt y gallu i gydsynio i ofal neu driniaeth a oedd yn eu hamddifadu o'u rhyddid. Byddai angen i weithwyr ar draws y system gofal cymdeithasol i oedolion baratoi ar gyfer y TARh: byddai'r newidiadau'n effeithio ar waith uniongyrchol gydag oedolion, ac mewn rhai achosion pobl ifanc, a gynhelir gan ymarferwyr amlasiantaethol a byddai angen systemau a ffyrdd newydd o weithio ar bob lefel ar draws sefydliadau.

Wrth iddynt baratoi'r TARh newydd, roedd y Cyngor wedi llwyddo i wneud ceisiadau am arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru er mwyn mynd i'r afael â'r gwaith o gronni ceisiadau. Crëwyd tîm prosiect bach ac roedd cynnydd sylweddol wedi'i wneud o ran lleihau ôl-groniad y Cyngor o geisiadau. Y nifer presennol o geisiadau yn benodol ar gyfer ardal Bro Morgannwg oedd yn disgwyl cael eu hystyried oedd 75, i lawr o 322 ar gyfer 2020/21, a'r amser hiraf yn aros am unrhyw gais oedd o fis Mehefin 2022.

Mewn ymateb i gwestiwn a godwyd gan y Cyngorydd Helen Payne mewn perthynas â'r cyllid cyfrannol a rannwyd rhwng y tri phartner, dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod Bro Morgannwg wedi derbyn 17%, Cyngor Caerdydd 45% a'r 38% sy'n weddill i'r Bwrdd Iechyd Prifysgol. Cydnabuwyd y byddai angen i'r cyllid gynyddu'n sylweddol er mwyn ateb y galw a welwyd yn y dyfodol.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid nodi goblygiadau parhaus dyfarniad Gorllewin Swydd Gaer o ran trefniadau ar gyfer Diogelu oedolion nad ydynt yn gallu cydsynio i'w hanghenion gofal a llety.
- (2) Y dylid cyferio'r adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w ystyried.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) O ystyried cynnwys yr adroddiad a'r risg i'r Cyngor o her gyfreithiol lle na chyrhaeddir yr amserlenni statudol.

(2) Mae Aelodau'n ymwybodol o'r cynllunio ar gyfer y Trefniadau Diogelu Rhyddid i'r dyfodol a'r newidiadau y bydd hyn yn eu cyflwyno i gyfrifoldebau'r Cyngor ar gyfer unigolion sy'n cael eu hamddifadu o'u rhyddid oherwydd eu hanghenion gofal a chymorth yn ogystal â'r cynnydd a wnaed gyda'r ôl-groniad o geisiadau a'r newidiadau deddfwriaethol disgwylidig.

295 TRACIO ARGYMHELLION CRAFFU CHWARTER 1AF AC 2IL 2021/22 AC ATODLEN RHAGLEN GWAITH CYCHWYNNOL FLYNYDDOL ARFAETHEDIG 2022/23 (PW) –

Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybod i'r Aelodau am gynnydd argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Craffu yn y gorffennol a'r Flaenraglen Waith wedi'i diweddarau ar gyfer 2022/23.

Fe wnaeth y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu hysbysu'r Pwyllgor o bwyntiau allweddol o fewn y pedwar atodiad i'r adroddiad a gofyn am ganiatâd y Pwyllgor i gwblhau'r gwaith o olrhain argymhelliad ar gyfer y Pwyllgor a chyhoeddi'r fersiwn ddiweddaraf o Flaenraglen Waith y Pwyllgor.

Heb dderbyn unrhyw sylwadau na chwestiynau, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

(1) CYTUNO ar statws y camau gweithredu a restrir yn Atodiadau A, B ac C i'r adroddiad.

(2) Y dylid cymeradwyo'r Rhaglen Rhaglen Gwaith Cychwynnol wedi'i diweddarau ar gyfer 2022/23, fel y'i hatodwyd yn Atodiad D i'r adroddiad, a'i lanlwytho i wefan y Cyngor.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan roi sylw i gynnwys yr adroddiad er mwyn parhau i olrhain argymhellion y Pwyllgor yn effeithiol.

(2) Er gwybodaeth i'r cyhoedd.